

יציבות, כבוד, הוגנות והדדיות: פסגת טראמפ-שי ג'ינפינג בוושינגטון

אסף אוריון | גיליון 2208 | 29 באוקטובר 2026

בין 23 ל-25 בספטמבר ערך נשיא סין שי ג'ינפינג ביקור ממלכתי בווינגטון – מפגשו השני השנה עם הנשיא דונלד טראמפ. הביקור התאפיין בטקסיות עשירה ובתוצרים צנועים הקונים למנהיגים זמן לקראת אתגריהם הפוליטיים הבאים: הארכה קצרה של הפסקת האש במלחמת הסחר, מנגנוני שיח חדשים, הצהרה משותפת על איראן וקביעת שתי פגישות נוספות עד סוף השנה. מעצמות העל מנהלות את היריבות ביניהן באופן דיפרנציאלי: מסכימות על מה שניתן, מצהירות על מה שנוח, ונמנעות ממוקשים שאינם ניתנים לפתרון או להסכמה. בשבועות שחלפו מאז הפסגה התחדדה התחרות בתחום הטכנולוגיה, וחודשה אספקת הנשק לטאיוואן מעסקה קודמת. בסוגיית איראן, נראה שמחויבותה של סין הצהרתית בעיקרה, וספק אם ניתן לצפות ממנה ללחץ ממשי על טהראן, או אף להפסקת הסיוע שמעניקה לה בייג'ינג. לישראל חשוב להפנים כי הטכנולוגיה המתקדמת מצויה בליבת התחרות בין המעצמות, מרחב ההסכמות לגביה מצומצם ומצטמצם, והרגישות בנושא רק גוברת.

המסגרת: יציבות, כבוד, הוגנות והדדיות

במפגשם בבייג'ינג במאי הסכימו נשיא סין שי ג'ינפינג ונשיא ארצות הברית דונלד טראמפ על "יחסי יציבות אסטרטגית בונה". בפגישתם בווינגטון בספטמבר האחרון הורחבה הנוסחה ל"יחסים בונים, אסטרטגיים ויציבים, המבוססים על כבוד, הוגנות והדדיות". הוגנות והדדיות הם מונחי היסוד של ממשל טראמפ, המוטרד מהגירעון המסחרי ומשיטות לא הוגנות, בראייתו, מצד סין. "כבוד" הוא תוספת סינית, שאותה פירש שר החוץ וואנג יי ככבוד לריבונות, למשטר ולאינטרסי הליבה של סין – הגדרה המשרתת הן את יוקרת המשטר מבית והן את מדיניות החוץ שלו, בדגש על טאיוואן. בייג'ינג הציבה את הנוסחה בראש שמונת "התוצרים וההבנות" שפרסמה לאחר הפסגה, ובכך הדגישה את גולת הכותרת מבחינתה. גם ההודעות הרשמיות משקפות בידול: הבית הלבן הבליט רכישות פחם אמריקאי, נוכחות צבאית אמריקאית באינדו-פסיפיק וקריאה לפיקוח משולש על נשק גרעיני; משרד החוץ הסיני ציין מזכר הבנות צבאי לתקשורת ולמניעת משברים, שאינו מופיע בגרסה האמריקאית.

תוצאות הפסגה כללו תפוקות מילוליות (נוסחת היחסים והצהרה על איראן), ממשיות (הארכת הפסקת האש במלחמת הסחר ורשימות להפחתת מכסים), תהליכיות (מועצות, דיאלוג על בינה מלאכותית, ערוצי מניעת חיכוך צבאי ופגישות המשך) וסמליות (קבלת הפנים ופרוטוקול האירוח, השאלת זוג פנדות לגן החיות באטלנטה, ונרטיב הברית בין ארצות הברית לסין במלחמת העולם השנייה).

סחר וכלכלה: הארכה ומנגנונים במקום עסקאות

הפסקת האש במלחמת הסחר הוארכה בחודשיים, עד 10 בינואר. מועצת הסחר אישרה רשימות להפחתת מכסים מסחורות "לא רגישות" בהיקף 30 מיליארד דולר לכל צד, אך לפי הודעת נציג הסחר ג'יימסון גריר, נראה שהפחתת המכסים בפועל טרם החלה. הבית הלבן הודיע על ייבוא סיני של 10 מיליון טון פחם בשנה ב-2027 וב-2028, אך בייג'ינג לא אישרה את הכמות. הופעלו מועצות הסחר וההשקעות והוקמה קבוצת עבודה חקלאית. מפסגת מאי לספטמבר עבר אפוא הדגש מהתחייבויות רכש למנגנונים, בעוד ההתחייבויות הקודמות טרם מומשו במלואן: לפי FDD, סין רכשה כמחצית מ-25 מיליון טון הסויה שהבטיחה, ועסקת 200 מטוסי בואינג טרם יצאה לפועל; הבית הלבן עצמו ציין כי העבודה להשבת אספקת

המתכות הנדירות לארצות הברית נמשכת – והמשמעות היא שסין ממשיכה לשמר בידה מנוף אסטרטגי זה על וושינגטון. במקביל, בשיחות הסחר עם האיחוד האירופי באוקטובר התחייבה בייג'ינג להמשיך לספק לאירופה מתכות נדירות, והודיעה כי תמשיך לאשר רישיונות ייצוא לאיחוד ללא קשר לגורל ההפוגה עם ארצות הברית. כך מפעילה בייג'ינג את המנוף באופן סלקטיבי מול שותפים שונים.

בינת-על מלאכותית: דיאלוג כן, שבבים מתקדמים וריסון ההתקדמות – לא

ההסכמות בתחום בינת-על מלאכותית מוגבלות לדיאלוג שסבבו הבא נקבע לנובמבר, ולערוץ דיווח על תקריות. הודעת הבית הלבן אינה מזכירה בקרות ייצוא על שבבים. נציג הסחר גריר הבהיר כי בקרות הייצוא הנוגעות לביטחון לאומי הוצאו מראש מסדר היום. הנשיא טראמפ הכריז על המונח "סופר-אינטליגנציה" במקום "בינה מלאכותית", ובייג'ינג הודיעה רק כי היא "מכבדת" את הבחירה. יום לאחר הפסגה אמר טראמפ כי הוא אינו רוצה "לשלב" מאמצי בינה מלאכותית עם סין, משום שארצות הברית מובילה בתחום. ב-29 בספטמבר כינס טראמפ את מנהלי חברות הבינה המלאכותית המובילות, שחתמו על אמנה וולונטרית לבקרה עצמית, וב-4 באוקטובר הקים "כוח סופר-אינטליגנציה" בהובלת מנהל המודיעין הלאומי, הכפוף ישירות לנשיא. ההסכמות מבטאות אפוא הכרה של המעצמות בסיכונים הפוטנציאליים של בינת-העל המלאכותית ובצורך לנהלם בהידברות. לפי דיווח, הצוותים המקצועיים מקיימים שיחות סדירות על פרטי המסגרת לתקריות, במטרה להציג את שיתוף הפעולה בתחום כתוצר של פגישת המנהיגים בשנ'י. יש שהמשילו את סיכוני הבינה לנשק גרעיני, ומבחינה זו המעצמות נכונות לקיים דיאלוג, אולם מתנגדות להגבלות על יכולות החזית המקבילות לבקרת נשק.

טאיוואן: סין הצהירה, ארצות הברית נותרה בשלה

שי ביקש מארצות הברית להמשיך ולדבוק בביכול ב"עמדה הנכונה" של התנגדות לעצמאות טאיוואן, בעוד שהנוסח האמריקאי המקובל מסתפק באי-תמיכה בה. טאיוואן אינה מופיעה בהודעות הרשמיות של הבית הלבן ושל משרד החוץ הסיני, והשגריר האמריקאי בבייג'ינג הבהיר כי המדיניות האמריקאית לא השתנתה. חבילת נשק חדשה לטאיוואן בהיקף 14 מיליארד דולר מושהית מאז מאי, כקלף מיקוח בידי טראמפ, וטאיוואן לוחצת לקדמה. בכיר בממשל הזכיר כי בדצמבר אישר טראמפ עסקה בהיקף שיא של 11 מיליארד דולר, ושגריר טאיוואן בווינגטון הצהיר כי היחסים נותרו איתנים. עם זאת, בשבוע שלאחר הביקור, ב-2 באוקטובר, נחתו בטאיוואן שני מטוסי F-16 ראשונים מעסקה שאושרה ב-2019, לאחר שהמתינו בהווה עד תום הפסגה. לפי דיווח עיתונאי, הפנטגון יציב אנשי קשר במשרד ההגנה הטאיוואני עד 2028. גורמים אמריקאיים מעריכים כעת כי פלישה סינית לטאיוואן לפני 2028 אינה סבירה.

איראן: הצהרה בלי מחויבות

שני הצדדים הצהירו כי על איראן לעמוד בהתחייבותה שלא לפתח נשק גרעיני וכי אין לגבות דמי מעבר בנתיבי מים בינלאומיים, והנוסח אושר גם בדף העובדות האמריקאי. לפי השגריר האמריקאי, שי הבטיח לטראמפ כי "נעשו שינויים" בסיוע לאיראן, אך סין לא התחייבה לצעד מעשי כלשהו. חברת התעופה האיראנית מאהאן, המצויה תחת סנקציות, ממשיכה לנחות בסין אף שמדינות האזור סגרו בפניה את שמייהן. לא נרשמה התייחסות מפורשת לסיוע של סין לאיראן ברכש נפט, באספקת חומרים דו-שימושיים לתעשיית הטילים, בחשדות לאספקת טילי קרקע-אוויר ובסיוע מודיעין לווייני לתקיפת מטרות אמריקאיות בידי איראן. זאת, אף שלפי וול סטריט ג'ורנל המודיעין הגאו-מרחבי ששימש את איראן בתקיפה בירדן, שבה נהרגו שלושה אמריקאים, הגיע מסין, וסין העבירה לאיראן כ-1,300 משלוחי רכיבים לכטב"מים ולטילים במחצית הראשונה של השנה. כמו כן, לא פורסמה התייחסות לדרישת סין לקשור את סיועה מול איראן לווייתורים אמריקאיים בטאיוואן. בינתיים נמשכת ההסלמה במפרץ: איראן תוקפת כלי שיט סמוך להורמוז, וטראמפ אמר כי ייתכן שיגיב את התקיפות לאחר בחירות האמצע, וכי שיחות עתידיות על פירוק גרעיני של איראן בהשתתפות רוסיה וסין אפשריות.

נושאים נוספים

לפי משרד החוץ הסיני, הצבאות יחתמו על מזכר לתקשורת ולמניעת משברים, והמנהיגים בירכו על שיתוף פעולה באכיפה נגד סמים, נושא חיוני באג'נדה הנשיאותית של טראמפ; הבית הלבן דיווח כי נדונו גם רוסיה וצפון קוריאה, בלי הסכמות. ההיסטוריה עצמה שימשה גם בביקור זה כזירת תחרות דיפלומטית: שני הצדדים הזכירו את הברית בין המדינות במלחמת העולם השנייה, ובטאיוואן מחו על כך כשיכתוב של ההיסטוריה בידי סין. לפי דיווחים, תוכנית הביקור שהכינו המארחים לנשיא שי כללה ביקור בארכיון הלאומי האמריקאי ותצוגת מסמכים, ובהם חוזה סן פרנסיסקו (1951). בחוזה זה ויתרה יפן על

טאיוואן מבלי לקבוע לאיזו ריבונות תועבר; גם רפובליקת סין העממית וגם הרפובליקה של סין לא היו צד להסכם. משום כך משמש החוזה טיעון לכך שמעמדה של טאיוואן טרם הוכרע, וסין מתנגדת לו נחרצות. לאחר התנגדות המשלחת הסינית הוסרו המסמכים הקשורים לסין, והביקור בארכיון התמקד במסמכי היסוד של ארצות הברית.

טקס וגינונים

טראמפ עשה מאמצים ניכרים לנהוג בכבוד מופלג באורחו, וקיבל את פניו בעצמו בבסיס אנדרוז, מחוזה שלא הוענקה לאורח זר בווישינגטון מאז 1962. זאת, בעוד שבביקורו בסין במאי, התקבל טראמפ בידי סגן הנשיא הסיני. את קבלת הפנים לאורחו תיבל טראמפ במטע רועם של מפציצים וחמקנים, מחוות עוצמה צבאית בוטה במקצת. סנאטורים רפובליקנים מתחו ביקורת על הכבוד המופרז שהוענק לשי. טראמפ גם אירח את שי בסעודה ממלכתית בהשתתפות עשרות ראשי חברות טכנולוגיה אמריקאיות, בעוד קבוצת מנהלים סינים הגיעה לווישינגטון בנפרד מהמשלחת, אך לבסוף לא השתתפה בסעודה, בשל פערי תיאום או רצון להימנע ממבוכות מיותרות, כאשר חברות סיניות נתונות לסנקציות אמריקאיות.

בשולי הביקור הועלו גם שאלות על בריאותו של האורח, הנמנע מלהגדיר לעצמו יורש מיועד. לפי וול סטריט ג'ורנל, בקשות המשלחת הסינית להפסקות מנוחה ממושכות לשי, בהן ויתור על ארוחת עבודה בצהריים, קיצרו את זמן השיחות בין המנהיגים, וסרטונים של נשיא סין על כבש המטוס ועל מדרגות הארכיון הלאומי זכו לפרשנויות על יציבותו הפיזית.

השעונים הפוליטיים

לשני המנהיגים סיבות טובות לעיצוב מפגש הפסגה ביניהם. פניו של טראמפ לבחירות האמצע ב-3 בנובמבר. ההארכה בהפוגת מלחמת הסחר דוחה את פקיעתה עד חודשיים לאחר הבחירות, והפחתת המכסים על מוצרי צריכה, חקלאות ופחם פונה לבסיס תומכיו. שי מכין את הקרקע לקונגרס המפלגה ה-21 בסתיו 2027, שבו הוא צפוי לפתוח כהונה רביעית. כל צד קונה זמן ומעריך שהזמן פועל לטובתו. המבחנים הצפויים הם במפגשי הפסגה הבאים – APEC בנובמבר ו-G20 בדצמבר, אז יעמדו למבחן אספקת המתכות הנדירות, מימוש ההתחייבויות לרכש וצעדי הנגד של ארצות הברית, לקראת תום ההפוגה ב-10 בינואר או הארכתה. טראמפ צפוי להגיע לשנג'ן לאחר פסגת ASEAN במנילה ב-16 בנובמבר, ובבייג'ינג תתכנס באוקטובר מליאת הוועד המרכזי החמישית, שתעסוק במשמעת מפלגתית – שלב נוסף בהכנות לקונגרס.

משמעויות לישראל

מפגש מנהיגי המעצמות לא עסק בישראל, אך הוא מעצב את סביבתה ואת מרחב התמרון שלה. יחסי ישראל עם סין היו מאז ומעולם נגזרת של יחסי ארצות הברית-סין, וכך הוא הדבר גם כעת. קונקרטי, על ישראל לשים לב לשני נושאים מרכזיים עברה בפסגה האחרונה.

בתחום הטכנולוגיה, מרחב ההסכמות בין המעצמות מצומצם, ושתיהן מקשיחות את עמדותיהן בנושאי הליבה. הכפפת תחום הבינה המלאכותית לראש קהילת המודיעין מבהירה כי ווישינגטון רואה בו נושא מובהק של ביטחון לאומי. הרגישות האמריקאית לקשרי טכנולוגיה עם סין, ובכלל זה של ישראל, צפויה להמשיך לעלות.

בנושא איראן, ההסכמה בין המעצמות חיובית אולם הצהרתית בלבד בשלב זה, בעוד סין נותרה בינתיים מסלול עוקף לאיראן שתחת סנקציות, ומקור פוטנציאלי לשיקום התעשיות הצבאיות וארסנל האיומים האיראני על ישראל.

לאור זאת, **ראשית,** על ישראל להתנהל ברגישות עילאית בכל ממשק עם סין בתחומי השבבים, הבינה המלאכותית, הסייבר והדיגיטל, אך גם בתחום ההשקעות, ולוודא סנכרון ותיאום מראש עם ארצות הברית. **שנית,** יש לפתח ערוץ עבודה מול הגופים האמריקאיים החדשים בתחום הבינה המלאכותית ולמצב את ישראל כשותפה של ארצות הברית בתחרות. **שלישית,** אל לישראל לבנות על לחץ סיני על איראן, אך עליה לשמור על ערוץ שיח עם בייג'ינג ולוודא שעמדותיה נשמעות גם שם, בנוסף לווישינגטון.

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.